

Vooroordelen én feiten over de vluchtelingenstroom

1. “De migranten overspoelen Europa!”

“Een tsunami van asielzoekers overspoelt Europa”, is een populaire uitspraak in het vluchtelingendebat. In lijn hiermee zei de Hongaarse premier te vrezen dat Europeanen een minderheid worden op hun eigen continent. Is dit een reële angst? Wordt Europa echt overspoeld?

In het Global Trends Rapport 2015 meldt de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR) dat wereldwijd bijna 60 miljoen mensen op de vlucht zijn. Slechts een klein deel van deze vluchtelingen komt naar Europa. Volgens de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) hebben in 2015 ruim een miljoen vluchtelingen Europa bereikt.

De Europese Unie telt ruim 500 miljoen inwoners.

Dus: de totale instroom van vluchtelingen in 2015 is 0,188 procent van de Europese bevolking. Dat betekent niet dat het aantal vluchtelingen niet zal toenemen, zie daarover het laatste punt. Wel is de angst van de Hongaarse premier overtrokken.

Hoe zit het dan met Nederland? Van januari tot en met oktober 2015 vroegen 33.493 mensen asiel aan. Het grootste deel daarvan bestaat uit Syriërs (46%) en Eritreeërs (20%).

Is het voor het eerst dat er zoveel vluchtelingen komen?

Nee. Het is waar dat in 2015 het aantal flink is toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Nederland heeft eerder met grote aantallen vluchtelingen te maken gehad. Zo nam tussen 1998 en 2002 het aantal vluchtelingen in opvangcentra toe van 37.720 naar 83.801 personen. Dit kwam onder andere door oorlogen in Oost-Europa. In de periode tussen 2002-2013 was het relatief rustig in Nederland, waardoor meerdere opvangcentra gesloten werden. Dit verklaart deels het grote tekort aan opvangplekken voor de nieuwe groep van vluchtelingen in Nederland.

2. “Ze moeten worden opgevangen in de eigen regio”

De meerderheid van de vluchtelingen komt niet naar Europa. In de top 10 van landen die de meeste vluchtelingen ontvangen, staat dan ook geen enkel Europees land. Veruit de meeste vluchtelingen blijven zo dicht mogelijk bij ‘huis’. Zie bijvoorbeeld de volgende cijfers over Syrische vluchtelingen:

- ❖ Twaalf van de twintig miljoen Syriërs hebben hun huis verlaten.
- ❖ Acht van die twaalf miljoen Syriërs zijn in andere delen van het land gaan wonen.
- ❖ Vier van de twaalf miljoen Syriërs zijn neergestreken in Turkije, Libanon en Jordanië.
- ❖ Ongeveer 400.000 Syriërs zijn in Europa terechtgekomen.

Wist je bijvoorbeeld dat:

- ❖ Een klein land als Libanon (4,5 miljoen inwoners) nu rond de 1,2 miljoen Syrische vluchtelingen herbergt?
- ❖ In Istanbul meer Syrische vluchtelingen leven dan in heel Europa bij elkaar?

De buurlanden kunnen de opvang echter steeds moeilijker aan. Zij hebben vaak zeer beperkte middelen en capaciteit. Veel vluchtelingen leven in armoedige omstandigheden in kampen aan de grens. Er is daar zeer weinig medische hulp, onvoldoende toegang tot voedsel en schoon

drinkwater en kinderen gaan – soms jaren – niet naar school. Kinderen en vrouwen zijn daarnaast makkelijke slachtoffers van seksueel geweld en uitbuiting. Deze omstandigheden doen sommige mensen besluiten, wanneer ze de mogelijkheden hebben, verder te vluchten.

De Europese Unie, die haar bijdrage aan de UNHCR eerder jarenlang steeds verder heeft teruggeschroefd, heeft toegezegd meer geld te steken in vluchtelingenkampen in buurlanden van instabiele regio's.

3. “Het kost de Nederlandse samenleving veel te veel geld”

Volgens de [begroting van 2015](#) geeft Nederland 632 miljoen euro uit aan asielzoekers. Hier zit alles bij in: van de Immigratie- en Naturalisatiedienst tot de asielzoekerscentra. 632 miljoen euro is natuurlijk een groot bedrag, maar relatief gezien valt het mee. Het is 0,24 procent van de totale overheidsuitgaven.

Ter vergelijking: aan de ouderenzorg gaf de overheid in 2013 ongeveer 7 procent van haar budget uit - bijna 30 keer zoveel dus. En aan defensie gaf de overheid in 2015 7,4 miljard uit. Op de opvang van vluchtelingen wordt bovendien flink bezuinigd. In 2013 was het budget nog 746 miljoen; in 2018 moet dat zijn gedaald naar 582 miljoen.

4. “Vluchtelingen pikken onze woningen in!”

Het is een veelgehoord geluid: asielzoekers zouden de woningen inpikken van Nederlanders die al jaren wachten op een woning. Het klopt dat statushouders en Nederlanders op de wachtlijst voor een sociale huurwoning in dezelfde vijver vissen. Er is een tekort aan het aantal sociale huurwoningen in Nederland, waardoor mensen soms jaren moeten wachten.

Bepaalde groepen in de samenleving krijgen een urgente status en komen daardoor sneller in aanmerking voor een woning dan anderen die op de wachtlijst staan. Zo ook asielzoekers met een verblijfsstatus.

Waarom krijgen vluchtelingen urgentie?

Dit is om mensen niet langer dan nodig in een asielzoekerscentrum (AZC) te houden. De overheid is van mening dat dit de inburgering van asielzoekers ten goede komt. Bovendien is er een tekort aan opvang voor asielzoekers. Daarom is de doorstroom van vluchtelingen met een status van belang zodat AZC's niet overvol raken.

Hoe verloopt het toewijzen van een woning?

Asielzoekers verblijven tijdens hun asielprocedure in een asielzoekerscentrum. Wanneer ze een verblijfsvergunning krijgen, komen ze in aanmerking voor een woning. Vluchtelingen worden door heel Nederland gehuisvest. Hun woonplaats kiezen ze niet zelf. Het ministerie van Binnenlandse Zaken bepaalt hoeveel vluchtelingen iedere gemeente moet huisvesten. Dit aantal is afhankelijk van het aantal inwoners in die gemeente.

5. “Het zijn allemaal gelukzoekers”

De meeste vluchtelingen die naar Europa komen vluchten vanwege oorlog, zoals Syriërs, Eritreeërs, Irakezen en Afghanen. Zij krijgen dan ook bijna altijd asiel.

Het is belangrijk om te realiseren dat vluchtelingen alles achter laten: familie en vrienden, hun huis, baan of school en soms zelfs hun eigen kinderen.

Zie hier bijvoorbeeld het [verhaal van Mohamad](#) in een video van Vluchtelingenwerk.

De reis die vluchtelingen afleggen op zoek naar een veilige plek is vaak levensgevaarlijk. Vluchten doet men vaak alleen als ze ten einde raad zijn. Tijdens de asielprocedure in Nederland controleert de IND of het verhaal en de identiteit van de vluchteling kloppen. De vraag of iemand mag blijven of niet, wordt zeer nauwkeurig overwogen. Vluchtelingen die alleen om economische redenen hierheen komen, krijgen geen asiel. Zo zijn asielzoekers uit veilige landen als Albanië en Kosovo, veelal economische migranten op zoek naar werk, kansloos.

Wat betekent het precies om te vluchten? Zie het [hier](#) in een andere korte video van Vluchtelingenwerk.

6. “Echte vluchtelingen hebben geen smartphones”

Beelden op televisie en internet van vluchtelingen met een smartphone roept soms de vraag op: “Zijn dit wel *echte* vluchtelingen?” Vluchtelingen zijn niet per definitie arm. Bedenk dat Syrische vluchtelingen niet zo lang geleden net als jij naar school gingen, een opleiding volgden of een baan hadden en op vakantie en avondjes uit gingen met vrienden. Zij leefden zoals wij leven.

Syriërs die hier komen zijn vaak afkomstig uit de middenklasse. Zij kunnen zich een smartphone permitteren, net als af en toe een taxirit of een hotelovernachting. Overigens vertrekken ook de armere migranten uit bijvoorbeeld Afrika of Azië niet meer zonder mobieltje. Want wat zou jij meenemen als je plotseling moest vluchten? Een mobiele telefoon tijdens de lange en gevaarlijke vluchtreis is enorm belangrijk. Het zorgt ervoor dat vluchtelingen contact kunnen houden met familie thuis en kunnen uitzoeken hoe ze moeten reizen.

7. “We worden aangevallen door criminelen en terroristen!”

Veel van de oorlogsvluchtelingen die nu komen zijn juist op de vlucht voor dictatoriale of fundamentalistische regimes en groeperingen. Zo vluchtten veel Syriërs voor het brute geweld van het regime van Assad of voor de terreur van Islamitische Staat. Zij zoeken veiligheid in landen zonder extremisme en geweld.

Tijdens lange gesprekken (zogenoemde 'gehoren') met de IND worden onder andere de identiteit en het vluchtverhaal van de vluchteling nauwkeurig gecontroleerd.

Zowel de Nederlandse als de Europese inlichtingen- en veiligheidsdiensten zijn voortdurend alert op signalen over mogelijke terroristen in de vluchtelingenstroom. Zij achten het echter onwaarschijnlijk dat terroristen zich mengen onder de vluchtelingen. De kans dat ze onderweg ontdekt worden, zo zegt de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid Dick Schoof, is veel te groot.

8. “Het zijn alleen maar mannen! Die zijn gewelddadig en vrouwonvriendelijk”

Dat veel vluchtelingen man zijn klopt. Van de vluchtelingen die de Middellandse Zee oversteekt is:

- ❖ 55% man
- ❖ 28% kind
- ❖ 17% vrouw

Veel Syrische jonge mannen hebben de afgelopen maanden een oproep gekregen te dienen in het leger van Assad. Dat was voor velen reden om te vluchten. De vluchtreis is vaak erg gevaarlijk. Denk maar aan de overvolle gammele bootjes op de Middellandse Zee. Ook vragen mensensmokkelaars veel geld. Niet iedereen kan de prijs voor een heel gezin betalen. Daarom besluiten veel mannen

zonder hun gezin te vertrekken, in de hoop levend aan te komen in Europa. Van hieruit proberen ze dan hun vrouw en kinderen over te laten komen.

9. “Er komen alleen maar meer een meer vluchtelingen bij”

Zoals gezegd is het aantal vluchtelingen in 2015 flink toegenomen ten opzicht van voorgaande jaren. Een aantal redenen hiervoor zijn:

- ❖ De gewelddadige conflicten in het Midden-Oosten
- ❖ De anarchie in Libië
- ❖ De lucratieve en bloeiende mensensmokkel
- ❖ Geldgebrek van VN-hulporganisaties in vluchtelingenkampen

De vraag wanneer de vluchtelingenstroom stopt, is onmogelijk te beantwoorden. Zolang de oorlogen in het Midden-Oosten en Afrika voortduren, zullen burgers een goed heenkomen blijven zoeken. Maar er kunnen ook tal van nieuwe grote conflicten komen, die bijvoorbeeld te maken hebben met nieuwe oorlogen of klimaatverandering.

De UNHCR rekent er in ieder geval op dat in 2016 nog eens 450 duizend vluchtelingen in Europa aankomen.

Het is de vraag of de steeds strengere bewaking van de Europese buitengrenzen er daadwerkelijk voor gaat zorgen dat er minder mensen komen, of dat migranten steeds gevaarlijkere routes gaan nemen. Bovendien bevordert een moeilijk toegankelijk Europa alleen nog maar meer de mensensmokkel.

Investerings in regionale opvangkampen en in bijvoorbeeld Griekenland en Bulgarije is iets waar de EU nog verder op kan inzetten. Ook de eerlijke verdeling van vluchtelingen over Europa blijft een belangrijk discussiepunt.